

**प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजनेअंतर्गत सिमेंट
कॉक्रीट रस्ते बांधणेसाठी तांत्रिक समितीची
स्थापना**

महाराष्ट्र शासन

ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,
शासन निर्णय क्र.ग्रासयो२००६/प्र.क्र.१९/यो.९

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक : २ जानेवारी, २००७

वाचा : १)श्री. सी.आर.के. नायर, संचालक (आरसी), ग्रामीण विकास मंत्रालय, नवी दिल्ली
यांचे प.क्रमांक P-12014/7/2005-RC, दि.२६ ऑगस्ट, २००५

प्रस्तावना :

ग्रामीण रस्ते बांधणीत सुध्दा सिमेंट कॉक्रीटचे रस्ते बांधणीची मागणी मोठ्या प्रमाणात होत आहे. तथापि, त्याचा सुरवातीचा खर्च अधिक असल्याने सिमेंट कॉक्रीटचे रस्ते बांधले जात नाहीत. वास्तविक काळ्या मातीतून जाणारे, अतिवृष्टी व पाणथळ भागातून जाणारे, डोंगराळ घाटातून जाणारे गावातून जाणारे रस्ते सिमेंट कॉक्रीटचे केल्यास अंतिमतः ते फायद्याचे ठरते. या रस्त्यांसाठी सुरवातीचा खर्च डांबरी रस्त्याच्या तुलनेत जरी जास्त वाटत असला तरी या रस्त्यावर कित्येक वर्षे देखभाल दुरुस्तीसाठी येणारा खर्च अत्यंत माफक असतो. एकंदरीत डांबरी रस्ते व कॉक्रीटचे रस्ते यांचा सुरवातीचा खर्च व त्यावर अंदाजे २० वर्षे कालावधीसाठी देखभाल दुरुस्तीच्या खर्चाचा एकत्रित कॅश फ्लोचा विचार करता कॉक्रीटचे रस्ते किफायतशीर ठरतात असे अनेक तज्ञांचे मत आहे.

प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजनेअंतर्गत डांबरी रस्त्याप्रमाणेच कॉक्रीटचे रस्ते बांधणे ही पण तरतूद आहे. व त्यासाठी मार्गदर्शक तत्वे पण निश्चित केली आहेत. सध्याचे काही निकष पुढीलप्रमाणे आहेत :-

१)डांबरी रस्त्याच्या तुलनेत कॉक्रीट रस्त्यावर येणाऱ्या जादा खर्चाची केंद्र शासन व राज्य शासनाची हिस्सेवारी ५० : ५० असेल.

२)मात्र केंद्र शासनाची हिस्सेवारी रस्त्याच्या मुलभूत किंमतीच्या १५ टक्के पेक्षा जास्त नसावी.

३)प्रस्तावित केलेल्या सिमेंट कॉक्रीट रस्त्यांची किंमत एकूण प्रस्तावाच्या १० टक्केच्या आत असावी.

प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजनेअंतर्गत तयार केलेल्या रस्त्यावर देखभाल दुरुस्तीचा खर्च राज्य शासनास करावा लागतो. डांबरी रस्त्यांचे तुलनेत कॉक्रीट रस्त्यावर देखभाल दुरुस्तीस फारच कमी खर्च येतो. तेव्हा कॉक्रीटचे रस्ते जास्तीत जास्त घेतल्यास प्रवाश्यांच्या सुविधासह राज्य शासनाची अंतिमतः फार मोठी बचत होईल. म्हणून कॉक्रीटचे रस्ते बांधत असतांना त्यांची सुरवातीची किंमत कमीत कमी राखणे ही काळाची गरज आहे. असे झाल्यास सिमेंट कॉक्रीटचे रस्ते जिल्हा परिषदेअंतर्गत इतर योजनेतून सुध्दा बांधणे शक्य होतील.

वरिल बाबी विचारात घेता, प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजनेअंतर्गत यापुढील टप्प्यांचे प्रस्ताव तयार करतांना निकषात बसतील तेवढे रस्ते प्रस्तावित करणे शक्य व्हावे यासाठीवेळोवेळी रस्त्यांची

निवड, संकल्पन, सविस्तर अंदाजपत्रक इ. बाबी वर मार्गदर्शनासाठी एक तांत्रिक समिती गठीत करण्याची आवश्यकता होती.

शासन निर्णय:

वरील पार्श्वभूमीवर खालीलप्रमाणे तांत्रिक समिती गठीत करण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे.

- १) श्री. देवदत्त मराठे, निवृत्त सचिव, सां.बा.वि. - अध्यक्ष
- २) श्री. सी. डी. फकीर, मुख्य अभियंता (प्रमंग्रासयो) - सदस्य
- ३) श्री सुंदरलाल धिंग्रा, राज्य तांत्रिक संस्था प्रमुख, मुंबई - सदस्य
- ४) श्री. कात्यायन, राज्य तांत्रिक संस्था प्रमुख, नागपूर - सदस्य
- ५) ले.के. (से.नि.) श्री. अरुणकुमार खेर, राज्य गुणवत्ता समन्वयक - सदस्य
- ६) श्री. एस. एस. टेकाडे, अधीक्षक अभियंता (प्रमंग्रासयो), नागपूर विभाग - सदस्य
- ७) श्री. डी. टी. नागदेवते, अधीक्षक अभियंता (प्रमंग्रासयो), औरंगाबाद विभाग - सदस्य
- ८) श्री. सी. एम. दोरडी, उपाध्यक्ष, तांत्रिक सेवा, अंबुजा सिमेंट - सदस्य
- ९) श्री. रेवतकर, अधीक्षक अभियंता (प्रमंग्रासयो), कोकण विभाग - सदस्य सचिव

सदर समितीची कार्यकक्षा खालीलप्रमाणे राहिल.

१) प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजनेअंतर्गत यापुढील टप्प्यांसाठी प्राथम्य यादीपैकी कोणते रस्ते सिमेंट काँक्रीटचे करणे किफायतशीर ठरतील याची प्राथम्य यादी तयार करणे.

२) सिमेंट काँक्रीट रस्त्यांची तांत्रिकता राखून त्यांची किंमत कमीत कमी ठेवण्यासाठी, वेळ पडल्यास प्रात्यक्षिक करून शिफारशी करणे. त्याचप्रमाणे काँक्रीट रस्त्यासाठी लागणारा जास्तीचा खर्च भागविणेबाबत उपाययोजना सुचविणे.

३) क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांना काँक्रीट रस्त्यांचे तुलनात्मक सविस्तर अंदाजपत्रक तयार करणे, तसेच केंद्र व राज्य शासनाचा हिस्सा ठरविणे इ. बाबी सोप्या व्हाव्यात यासाठी संकल्पनासह नमुना अंदाजपत्रक अंतिम करणे.

४) त्या भागात फ्लाय अॅशचा वापर बंधनकारक आहे, त्याचा सुध्दा समावेश उपरोक्त नमुना अंदाजपत्रकात करणे व फ्लाय अॅशचा वापर जास्तीत जास्त करणेसाठी तांत्रिक चौकटीत शिफारस करणे.

५) जिल्हा परिषदेकडील इतर योजनेतून सुध्दा सिमेंट काँक्रीटचे रस्ते बांधणीबाबत शिफारशी करणे.

६) सिमेंट काँक्रीट रस्ते बांधणीसाठी केंद्र शासनाकडून जास्तीत जास्त निधी मिळविणेसाठी उपाययोजना सुचविणे.

७) उपरोक्त व इतर महत्वाच्या तांत्रिक बाबी लक्षात घेऊन सिमेंट काँक्रीट रस्ते बांधणीबाबत मार्गदर्शक तत्वे तयार करणे.

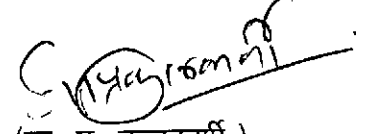
क्षेत्रीय अधिकाऱ्याकडून पुढील टप्प्यांचे प्रस्ताव तयार होत असतांना त्यांना समितीचे कामकाज पुरक ठरेल अशा पध्दतीने समितीने काम करावे. व त्याबाबतचा अहवाल वेळोवेळी शासनास सादर करावा.

समितीचे कामकाजासाठी तसेच सदस्यांचे प्रवास भत्त्यावर होणारा अनुज्ञेय खर्च नियमाप्रमाणे महाराष्ट्र ग्रामीण रस्ते विकास यंत्रणेने प्रधानमंत्री ग्राम सडक योजनेतून करावा.

समितीचा कार्यकाल एक वर्षाचा राहील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक संकेतांक २००७०१०२११५७३६००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांचे आदेशानुसार व नांवाने,

(मा. प्र. कुलकर्णी)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत :-

मा. मंत्री (ग्रामविकास व पर्यटन)यांचे खाजगी सचिव

मा. राज्यमंत्री (ग्रामविकास)यांचे खाजगी सचिव

मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२

महालेखापाल-१(लेखा व अनुज्ञेयता)/महालेखापाल (लेखापरिक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई.

अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.

निवासी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई.

सार्वजनिक बांधकाम विभाग, मंत्रालय, मुंबई.

सचिव (ग्राम विकास व पंचायती राज) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.

विभागीय आयुक्त (सर्व विभाग)

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हापरिषद (सर्व)

अधिक्षक अभियंता (प्रमंश्रासयो) , विभागीय आयुक्त कार्यालय, (सर्व विभाग).

कार्यकारी अभियंता (बांधकाम) जिल्हा परिषद (सर्व)

श्री. देवदत्त मराठे, निवृत्त सचिव, ब्लॉक नं. १६अ, बिल्डींग नं. १२, हाजी अली शासकीय वसाहत,

हाजी अली, मुंबई - ४०० ०३४

ले.क. (निवृत्त) अरुण के खेर, राज्य गुणवत्ता समन्वयक, जिल्हा परिषद, पुणे.

श्री. एस. एल. धिंग्रा, (TES)सिड्डील इंजिनिअरींग डिपार्टमेंट, आय.आय.टी. (IIT), पवई, मुंबई

श्री. आय. के. पटेरीया, गव्हर्नमेंट कॉलेज ऑफ इंजिनिअरींग, स्टेशन रोड, उस्मानपुरा, औरंगाबाद

श्री. एस. पी. जोग, विश्वेश्वरैया नॅशनल इंस्टिटयुट ऑफ टेक्नॉलॉजी, नागपूर - ४४० ००१

श्री. बिराजदार, गव्हर्नमेंट कॉलेज ऑफ इंजिनिअरींग, शिवाजीनगर, पुणे.

अवर सचिव (संगणक कक्ष) / कक्ष अधिकारी (योजना-९) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग,

मंत्रालय, मुंबई-४०००३२

निवडनस्ती, कार्यासन योजना -९.